

สรุปผลการประชุม Commission on Phytosanitary Measures ครั้งที่ 4
ระหว่างวันที่ 30 มีนาคม - 3 เมษายน 2552 ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี

คณะกรรมการด้านการมาตรการสุขอนามัยพืช (Commission on Phytosanitary Measures, CPM) จัดตั้งตามมาตราที่ 11 ของบทบัญญัติของอนุสัญญาอารักขาพืชระหว่างประเทศ (International Plant Protection Convention: IPPC) ฉบับปี 1997 คณะกรรมการประกอบด้วยประเทศภาคีสมาชิก 170 ประเทศ มีการประชุมทุกปีเพื่อร่วมกันพิจารณาการดำเนินงานภายใต้กลยุทธ์ของคณะกรรมการฯ ผลการประชุม CPM ครั้งที่ 4 สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ให้การยอมรับมาตรฐานระหว่างประเทศด้านการมาตรการสุขอนามัยพืช (International Standards on Phytosanitary Measures: ISPMs) ในปี 2552 ได้แก่

1.1. ศัพท์สุขอนามัยพืช ISPMs (ปรับปรุงเพิ่มเติมใน ISPM หมายเลข 5 Glossary of Phytosanitary terms)

- ศัพท์ใหม่ 4 คำ ได้แก่ incidence (of a pest), tolerance level (of a pest), phytosanitary security (of a consignment), corrective action plan (in an area)

- ศัพท์ปรับปรุง 3 คำ ได้แก่ compliance procedure (for a consignment), intended use, reference specimen

1.2 มาตรฐาน ISPMs เรื่องใหม่ 2 เรื่อง

- การปรับปรุงมาตรฐาน ISPMs หมายเลข 15 เรื่อง การควบคุมวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้ที่ใช้สำหรับการค้าระหว่างประเทศ (Revision of ISPM No.5 Regulation of Wood Packaging Material in International Trade)

- การจัดประเภทสินค้าตามความเสี่ยงศัตรูพืช (Categorization of commodities according to their pest risk)

1.3 มาตรฐาน ISPMs ภายใต้วิธีพิเศษ เรื่อง การใช้วิธีฉายรังสีเป็นมาตรการสุขอนามัยพืชต่อศัตรูพืช 6 ชนิด ได้แก่ *Conotrachelus nenuphar* (Plum curculio), *Cylas formicarius elegantulus* (ด้วงวงมันเทศ), *Euscepes postfasciatus* (West Indian sweetpotato weevil), *Grapholita molesta* *Grapholita molesta* under hyposia (Oriental fruit moth), *Omphisa anastomosalis* (หนอนเจาะเถามันเทศ)

2. การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศภาคี

คณะกรรมการฯ เห็นด้วยกับการที่ประเทศภาคีในแต่ละภูมิภาคจะรายงานข้อมูลภายใต้พันธกรณีอนุสัญญา IPPC ผ่านทางองค์กรอารักขาพืชระดับภูมิภาค (Regional Plant Protection Organization: RPPO) ของตน โดยสำนักเลขาธิการ IPPC จะสร้างรูปแบบการรายงาน (Reporting through a RPPO) ให้แก่ประเทศภาคีในการนำไปใช้

3. การดำเนินการกรณีเกิดข้อพิพาท

คณะกรรมการฯ รับทราบรายงานของคณะกรรมการดำเนินการกรณีพิพาท (Subsidiary Body on Dispute Settlement: SBDS) ว่าที่ผ่านมาไม่มีประเทศภาคีใดแจ้งกรณีพิพาทมายังคณะกรรมการฯ และเห็นด้วยในการปรับระเบียบการจัดประชุมของ SBDS จากปีละครั้ง เป็นการจัดประชุมเมื่อมีความจำเป็น

4. การปรับปรุงศักยภาพด้านการอารักขาพืช

คณะกรรมการฯ เห็นชอบต่อเอกสารอธิบายหลักการ (concept paper) ที่ประเทศภาคีต้องร่วมกันสร้าง National Phytosanitary Capacity รวมทั้งร่างกลยุทธ์ พร้อมร่างแผนปฏิบัติการ ของ National Phytosanitary Capacity 6 ข้อ เอกสารเหล่านี้เป็นผลจากการประชุม Open ended working group on Building National Phytosanitary Capacity (OEWG-BNCP) เมื่อเดือนธันวาคม 2551 และขอให้สำนักเลขาธิการ IPPC ให้ความสำคัญต่อ National Phytosanitary Capacity ในลำดับสูง โดยจัดตั้งคณะทำงานเพื่อประสานงานนี้โดยตรง และจัดส่งเอกสารร่างกลยุทธ์พร้อมร่างแผนปฏิบัติการทั้ง 6 ข้อให้ประเทศภาคีเสนอข้อคิดเห็นก่อนเดือนมิถุนายน 2552 นี้

5. การปฏิบัติงานภายใต้อนุสัญญา IPPC

เนื่องจากระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา บุคลากรและงบประมาณของสำนักเลขาธิการ IPPC ไม่เพียงพอกับการปฏิบัติงานตามโครงการที่มีการวางแผนไว้ในแผนปฏิบัติงานของ CPM ที่ประชุมมีการเสนอความเห็นให้มีการปรับลดกิจกรรมการปฏิบัติงานเพื่อลดค่าใช้จ่าย เช่น ลดการจัดประชุม ลดขั้นตอนการจัดทำมาตรฐาน เป็นต้นอย่างไรก็ตามคณะกรรมการฯ ยังไม่สามารถสรุปผลการปรับลดกิจกรรมได้ จึงขอให้มีการพิจารณาปรับแผนปฏิบัติงานของปี 2552 ในการประชุมคณะผู้บริหาร CPM (CPM Bureau) เดือนมิถุนายน 2552 นี้ นอกจากนี้มีการเชิญชวนให้ประเทศภาคีสันับสนุนงบประมาณหรือการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องแก่สำนักเลขาธิการ IPPC เช่น ในปี 2551 ประเทศบราซิลรับเป็นเจ้าภาพจัดประชุมคณะกรรมการพิจารณามาตรฐาน (Standards Committee: SC) และสาธารณรัฐเกาหลีได้รับเป็นเจ้าภาพจัดประชุมพิจารณาร่างมาตรฐาน ISPMs ของประเทศในกลุ่มทวีปเอเชียและแปซิฟิก

สำหรับคำว่า “public officer” ที่อยู่ในมาตรา 5.2 ของอนุสัญญา IPPC ซึ่งมีการหารือและพิจารณาตีความหมายกันมาหลายปีแล้ว เพราะความเห็นที่แตกต่างกันว่า “public officer” ต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ (NPPO) เท่านั้น หรือ NPPO สามารถมอบอำนาจแก่เอกชนในการทำหน้าที่ออกไปรับรองสุขอนามัยพืชได้ ผลการประชุมครั้งนี้สรุปว่าแต่ละประเทศดำเนินการโดยใช้ความหมายของคำนี้ตาม ISPM No.12 (Guidelines for phytosanitary certificates) และสามารถบริหารจัดการภายใต้กฎหมายของแต่ละประเทศเองได้ นอกจากนี้ยังสรุปว่าเรื่องนี้จะไม่มีการนำมาพิจารณาอีก

6. โครงการให้ความช่วยเหลือด้านอาหาร

การประชุมครั้งนี้มีการเชิญผู้แทนจากประเทศอินโดนีเซีย และผู้แทนจาก World Food Program (WFP) มาบรรยายเรื่อง “Pest movement by food aid shipment” และ “Insect Infestation in Food Aid – phytosanitary risks and responses” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงของศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดธัญพืช (grain) ที่ให้แก่ประเทศที่ประสบภัยพิบัติหรือประเทศยากจนในลักษณะของความช่วยเหลือด้านอาหาร ทำ

ให้ศัตรูพืชที่ติดมาเข้ามาแพร่ระบาดในประเทศใน ประเทศเหล่านั้น เนื่องจากนำเข้าโดยไม่ต้องใช้ มาตรการกักกันพืช ที่ประชุมจึงขอให้มีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

7. องค์ประกอบ Standards Committee (SC)

ในภูมิภาคเอเชีย มีผู้แทน 4 คน จากประเทศจีน ญี่ปุ่น อินเดีย และ อินโดนีเซีย สำหรับผู้แทน สำรองมีผู้แทนจากประเทศไทย (นายอุดร อุณหุณี กรมวิชาการเกษตร) และสาธารณรัฐเกาหลีใต้

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันประเทศภาคีสมาชิก IPPC เพิ่มขึ้นเป็น 170 ประเทศ มีความตื่นตัวในการกำหนด มาตรการสุขอนามัยพืชภายในประเทศของตนตามมาตรฐาน ISPMs ที่ประกาศใช้แล้ว 34 เรื่อง ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรให้ความสำคัญและเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติมาตรการสุขอนามัยพืชให้สอดคล้อง กับมาตรฐาน ISPMs เพื่อป้องกันผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งมีรายงานจากผู้แทน WTO-SPS ว่ากรณีพิพาททางการค้าระหว่างประเทศในเรื่องสุขอนามัยพืช มีมากกว่าเรื่องความปลอดภัยอาหาร และเรื่อง สุขอนามัยสัตว์

ประเด็นสำคัญที่ มกอช. ควรดำเนินการประสานให้เกิดการปฏิบัติภายในประเทศ ได้แก่

1. ประสานกรมวิชาการเกษตรพิจารณาการกำหนดมาตรการสุขอนามัยพืชของประเทศให้ สอดคล้องกับมาตรฐาน ISPMs
2. ประสานกรมวิชาการเกษตรพิจารณาหาบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องการ อารักขาพืช เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ (Standards Committee) คณะทำงาน (Expert Working Group) ในการจัดทำมาตรฐาน ISPMs
3. ประสานกรมส่งเสริมการเกษตร จัดทำ Pest Reporting เพื่อรายงานการระบาดของ ศัตรูพืชในประเทศ ให้ประเทศภาคีและสำนักเลขาธิการ IPPC ซึ่งการรายงานดังกล่าวเป็นข้อกำหนดที่ ประเทศภาคีต้องดำเนินการตามพันธะการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศ
4. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการเสนอข้อคิดเห็นต่อร่าง มาตรฐาน ISPMs ในประเด็นที่ประเทศกำลังพัฒนาและเป็นผู้ส่งออกได้รับผลกระทบจากมาตรการ สุขอนามัยพืชที่สูงเกินไป